

Vlaanderen
verbeelding werkt

Jeugdonderzoeksplatform

Facts and Figures: de sportieve vrijetijdsbesteding van jongeren

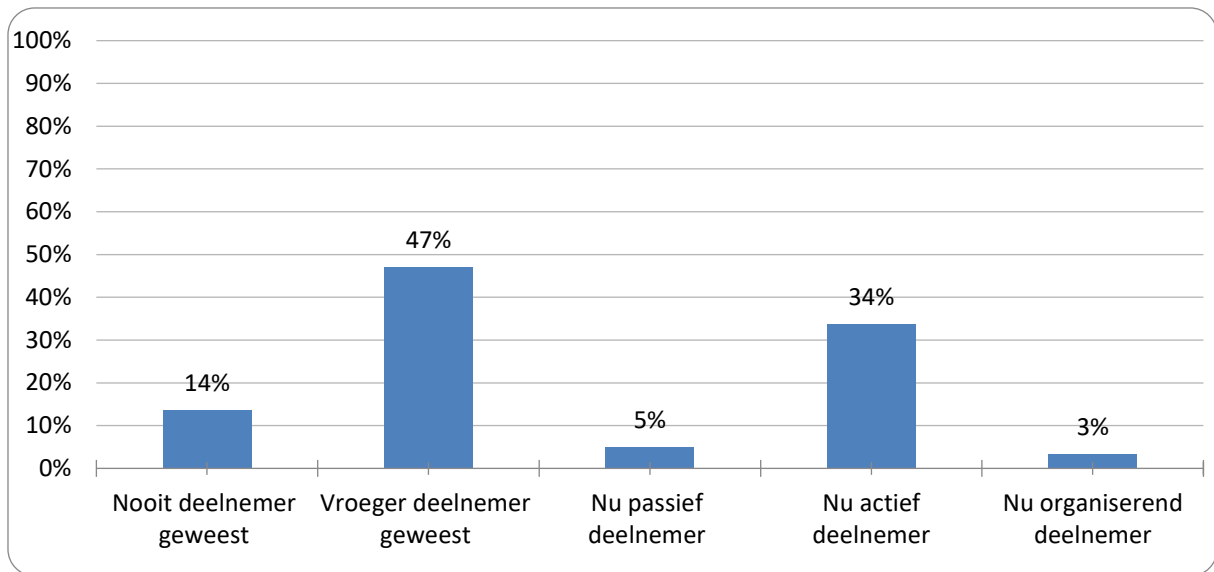
Tal van onderzoek heeft uitgewezen dat de deelname van jongeren aan sportverenigingen ten goede komt aan hun algemene ontwikkeling en gezondheid. Naast een verbetering van de algemene fysieke gesteldheid (Allender, Cowburn & Foster, 2006; Janssen & Leblanc, 2010) zou sportparticipatie ook ten goede komen aan de mentale gezondheid van jongeren (Kim et al., 2012). Verder zouden ook de sociale vaardigheden van jongeren in de sportclub gestimuleerd worden, aldus Bohnert, Fredricks en Randall (2010), Busseri en Rose-Krasnor (2009) en Dworkin, Larsen en Hansen (2003). Er wordt vanuit het beleid dan ook sterk ingezet op (het verhogen van) de sportparticipatie van jongeren. Onderzoek wijst echter uit dat niet iedereen in dezelfde mate deelneemt aan sportverenigingen: vooral kwetsbare groepen zijn vaak ondervertegenwoordigd in het georganiseerde sportaanbod (Dworkin, et al., 2003; Eccles & Barber, 2003; Mahoney, 2000; Smits, 2012 in Roggemans, Smits, Spruyt & Van Droogenbroeck, 2013; Van de Walle, 2011).

Gegeven deze vaststellingen, gaan we in deze Facts & Figures wat dieper in op de algemene sportparticipatie in Vlaanderen: hoeveel jongeren doen precies aan sport in Vlaanderen? We besteden hierbij zowel aandacht aan sport in georganiseerd als in ongeorganiseerd verband. We gaan vervolgens ook wat dieper in op welke jongeren al dan niet deelnemen aan sport in een georganiseerd en ongeorganiseerd verband. Tot slot bekijken we of er een evolutie is in de sportbeoefening van jongeren doorheen de tijd. Voor de eerste twee vragen maken we gebruik van de JOP-monitor 4 (2018), waarin aan jongeren en jongvolwassenen van 14 tot 25 jaar gevraagd werd of ze lid zijn van een sportvereniging en hoe vaak ze aan sport doen in een ongeorganiseerd verband. Voor de vraag naar evoluties overheen de tijd maken we eveneens gebruik van de gegevens uit de JOP-monitor 1 (2005-2006), JOP-monitor 2 (2008) en JOP-monitor 3 (2013).

1. Hoe veel jongeren nemen deel aan sportactiviteiten?

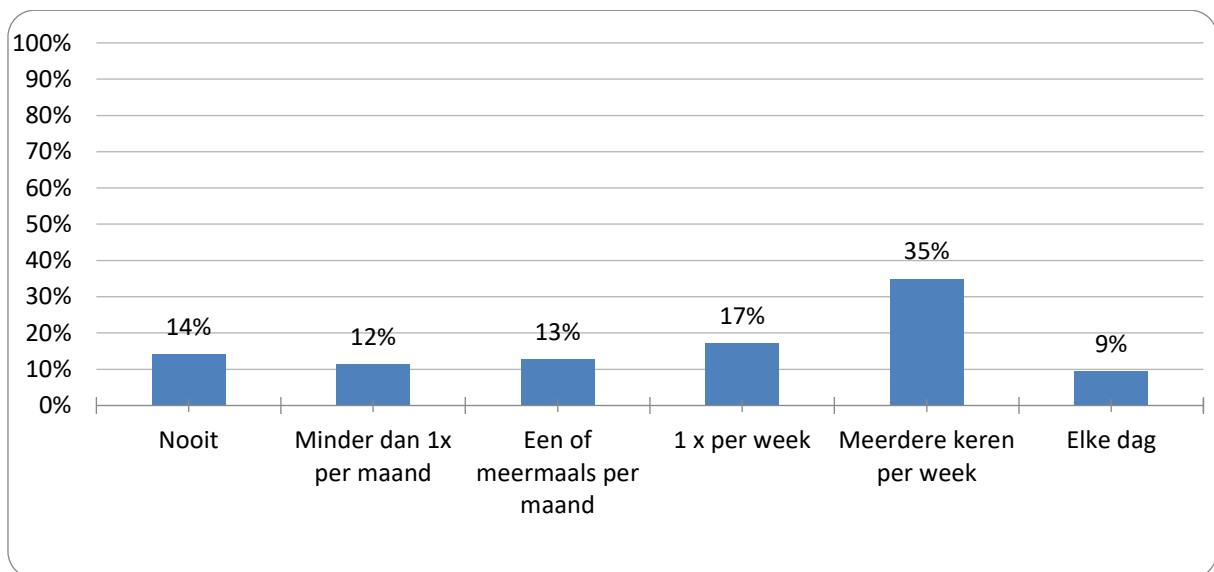
Om te weten te komen hoeveel jongeren deelnemen aan sportactiviteiten in georganiseerd verband, gebruiken we een vraag uit de JOP-monitor 4 (2018) die ernaar peilt aan welke verenigingen of groepsgerichte vrijetijdswerkingen jongeren deelnemen, waaronder sportclubs en sportverenigingen. Daarbij hadden jongeren vijf antwoordmogelijkheden (nooit deelnemer geweest, vroeger deelnemer geweest, nu passief deelnemer, nu actief deelnemer en nu organiserend deelnemer).

Uit Figuur 1 kan vastgesteld worden dat het grootste deel van de jongeren ooit lid was van een sportclub of sportvereniging, slecht 14% van de jongeren geeft aan nooit deel uit gemaakt te hebben van een sportclub. Het blijkt echter ook dat jongeren vooral op jongere leeftijd in grote aantallen deel uit maken van een sportvereniging, bijna de helft van de jongeren (47%) geeft aan dat ze niet langer lid zijn van een sportvereniging, maar dat in het verleden wel waren. 34% van de jongeren van 14 tot 25 jaar is nog steeds actief lid van een sportclub en 3% van de jongeren neemt hierbinnen een organiserend rol in.

Figuur 1. Frequentietabel van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat aan sport doet in georganiseerd verband (JOP-monitor 2018) (N=1306; gewogen data)

Om te achterhalen hoe vaak jongeren sporten buiten clubverband, werden jongeren in JOP-monitor 4 (2018) gevraagd aan te duiden hoe frequent ze in hun vrije tijd sporten. Hierbij hadden ze zes antwoordmogelijkheden (nooit, minder dan 1x per maand, één of meermaals per maand, 1x per week, meerdere keren per week en elke dag).

Figuur 2. Frequentietabel van het aantal jongeren dat aan sport doet in ongeorganiseerd verband (JOP-monitor 2018) (N=1308; gewogen data)

Figuur 2 leert ons dat het merendeel van de jongeren, namelijk 61%, wekelijks of meer aan sport doet. 9% daarvan geeft zelfs aan dagelijks te sporten. Langs de andere kant kan ook vastgesteld worden dat meer dan een vierde van de jongeren, namelijk 26%, minder dan één keer per maand aan sport doet, 14% van deze jongeren geeft zelfs aan nooit te sporten.

2. Welke jongeren nemen deel aan sportactiviteiten in georganiseerd en ongeorganiseerd verband?

Naast de algemene frequentie van deelname aan sportclubs of sportverenigingen, analyseerden we ook of er verschillen zijn in de actieve deelname aan sportclubs naargelang de socio-demografische achtergrond van jongeren. Jongeren worden als een actief lid beschouwd wanneer ze 'nu actief deelnemer' of 'nu organiserend deelnemer' aanduiden wat betreft deelname aan sportclubs en sportverenigingen. Voor de socio-demografische achtergrond van jongeren, maken we een onderscheid naar geslacht, opleiding van de jongeren, eventuele migratieachtergrond van de jongeren en het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren. Wat betreft de variabele 'migratieachtergrond' werd aan de jongeren gevraagd in welk land hun vader en moeder geboren zijn. Er werd dan een onderscheid gemaakt tussen jongeren waarbij beide ouders een Belgische afkomst hebben en jongeren waarbij tenminste één van de ouders een niet-Belgische afkomst heeft. Met betrekking tot de variabele 'opleidingsniveau van de ouders' werd aan de jongere gevraagd wat het hoogst behaalde diploma van hun vader en moeder is. We maken daarbij onderscheid tussen de categorieën 'ouders laaggeschoold', 'ouders midden geschoold' en 'ouders hooggeschoold'.

Actief lid van een sportvereniging, sportclub, etc.	
GENDER	
Jongens	36,2%
Meisjes	32,4%
OPLEIDING	
ASO/KSO	41,9%
TSO	31,8%
BSO-DBSO-BUSO	25,9%
MIGRATIEACHTERGROND	
Beide ouders hebben Belgische afkomst	35,4%
Minstens 1 ouder heeft een niet Belgische afkomst	29,2%
OPLEIDINGSNIVEAU OUDERS	
Ouders laaggeschoold	13,3%
Ouders midden geschoold	31,4%
Ouders hooggeschoold	40,8%

Tabel 1. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat aan sport doet in georganiseerd verband in Vlaanderen naar sociale achtergrondkenmerken (JOP-monitor 4, 2018).

In Tabel 1 kunnen we zien dat jongens (36,2%) vaker dan meisjes (32,4%) actief lid zijn van een sportvereniging. De opleiding van de jongeren blijkt ook een invloed uit te oefenen. Zo zien we dat jongeren uit het ASO/KSO (41,9%) vaker deelnemen dan jongeren uit het TSO (31,8%), die op hun beurt vaker deelnemen dan jongeren uit het BSO (25,9%). Het verschil tussen jongeren uit het ASO/KSO en jongeren uit het BSO is dus maar liefst 16%. De deelname van jongeren uit het BSO ligt bovendien ook ver onder het gemiddelde. Het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren blijkt echter een nog grotere invloed uit te oefenen op de deelname aan sportverenigingen dan hun eigen opleidingsvorm. Hoewel de percentages voor jongeren van hooggeschoolde (40,8%) en midden geschoolde (31,4%) ouders vergelijkbaar zijn met die van de opleidingsvorm van de jongeren zelf, neemt er van de jongeren wiens ouders laaggeschoold zijn slechts 13,3% deel aan georganiseerde sportactiviteiten. Jongeren wiens ouders hoogstens een diploma lager secundair onderwijs hebben, lijken dus het allerminst deel uit te maken van sportclubs. Daarnaast zien we dat ook de migratieachtergrond van jongeren een invloed blijkt uit te oefenen op hun deelname aan sportverenigingen, waarbij jongeren met een migratieachtergrond minder deelnemen (29,2%) dan jongeren zonder migratieachtergrond (35,4%).

Daarnaast willen we ook te weten komen in hoeverre de socio-demografische achtergrond van jongeren een invloed uitoefent op sporten in ongeorganiseerd verband. Hiertoe analyseren we dezelfde socio-demografische kenmerken als in Tabel 1, maar dan in relatie tot regelmatig sporten in ongeorganiseerd verband. Regelmatig sporten beschouwen we als jongeren die 1x per maand of meer sporten.

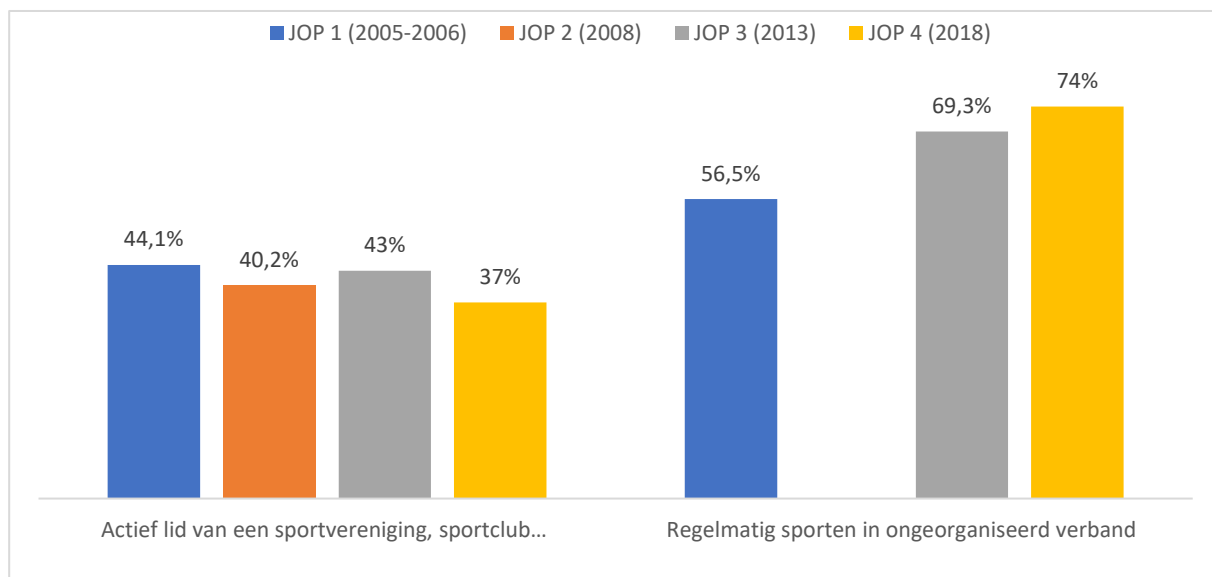
Regelmatig sporten in ongeorganiseerd verband	
GENDER	
Jongens	74,7%
Meisjes	74,1%
OPLEIDING	
ASO/KSO	83,5%
TSO	69,5%
BSO-DBSO-BUSO	63,9%
MIGRATIEACHTERGROND	
Beide ouders hebben Belgische afkomst	74,4%
Minstens 1 ouder heeft een niet Belgische afkomst	75,4%
OPLEIDINGSNIVEAU OUDERS	
Ouders laaggeschoold	56,2%
Ouders midden geschoold	70,1%
Ouders hooggeschoold	83,0%

Tabel 2. Frequentieverdeling van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat regelmatig aan sport doet in ongeorganiseerd verband in Vlaanderen naar sociale achtergrondkenmerken (JOP- monitor 4, 2018).

Qua regelmatig sporten in ongeorganiseerd verband is er slechts een klein verschil op te merken tussen jongens en meisjes, waarbij jongens (74,7%) iets vaker sporten dan meisjes (74,1%). Vergelijkbaar met het sporten in een sportclub, sporten jongeren uit het ASO/KSO (83,5%) opnieuw meer dan jongeren uit het TSO (69,5%) die opnieuw meer sporten dan jongeren uit het BSO (63,9%). Ook wat betreft het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren zien we een vergelijkbare tendens. Jongeren waarvan de ouders laaggeschoold zijn (56,2%), sporten ook in ongeorganiseerd verband veel minder dan het gemiddelde en dan jongeren waarvan de ouders midden geschoold (70,1%) of hooggeschoold (83,0%) zijn. Opvallend genoeg vinden we qua sporten in ongeorganiseerd verband een omgekeerde verdeling terug wat betreft jongeren met een migratieachtergrond. Jongeren waarvan minstens één ouder een niet Belgische afkomst heeft (75,4%) nemen hier, in tegenstelling tot georganiseerde vrijetijdsbesteding, juist meer deel dan jongeren zonder migratieachtergrond (74,4%). Al is dit slechts een zeer klein verschil. Over het algemeen kunnen we besluiten dat de patronen voor georganiseerd sporten en ongeorganiseerd sporten grotendeels gelijklopen.

3. Zijn er overheen de tijd evoluties waar te nemen?

Tenslotte bekijken we of er wat betreft het sportgedrag van jongeren evoluties waar te nemen zijn overheen de verschillende JOP-monitors. Doorheen de verschillende JOP-monitors is de formulering van de vragen en van de antwoordcategorieën echter niet steeds gelijk, wat een invloed kan hebben op de resultaten. Onderstaande resultaten dienen dus met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Figuur 3. Frequentietabel van het aantal jongeren van 14 tot 25 jaar dat aan sport doet in georganiseerd en ongeorganiseerd verband in JOP-monitor 1 (2005-2006), JOP-monitor 2 (2008), JOP-monitor 3 (2013) en JOP-monitor 4 (2018).

Wat betreft de actieve deelname aan een sportclub zien we in JOP 4 (2018) een opvallende daling ten opzichte van JOP 3 (2013), het aantal jongeren dat actief lid is van een sportclub gaat namelijk van 43% naar 37%. Hoewel we tussen JOP 1 (2005-2006) en JOP 2 (2008) ook een daling waarnemen, van 44,1% naar 40,2% actieve deelnemers, is het opmerkelijk dat onze meest recente cijfers het laagste aantal actieve deelnemers ooit aangeven, sinds de metingen door het JOP.

Wat betreft sporten in ongeorganiseerd verband zien we dan weer een omgekeerde evolutie. Jongeren sporten namelijk steeds meer in hun vrije tijd. In de JOP 1 (2005-2006) werd er door slechts 56,5% van de jongeren regelmatig gesport in ongeorganiseerd verband, in de JOP 3 (2013) was dit al 69,3% en in de JOP 4 (2018) is dit 74%. In JOP 2 (2008) werd sporten in ongeorganiseerd verband niet bevraagd.

Referenties

- Allender, S., Cowburn, G. & Foster, C. (2006). Understanding Participation in Sport and Physical Activity among Children and Adults: A Review of Qualitative Studies. *Health Education Research*, 21(6), 826- 835.
- Bohnert, A., Fredricks, J. & Randall, E. (2010). Capturing Unique Dimensions of Youth Organized Activity Involvement: Theoretical and Methodological Considerations. *Review of Educational Research*, 80(4), 576-610.
- Busseri, M. & Rose-Krasnor, L. (2009). Breadth and Intensity: Salient, Separable, and Developmentally Significant Dimensions of Structured Youth Activity Involvement. *British Journal of Developmental Psychology*, 27(4), 907-933.
- Dworkin, J., Larson, R. & Hansen, D. (2003). Adolescents' Accounts of Growth Experiences in Youth Activities. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(1), 17-26.
- Eccles, J. S. & Barber, B. L. (2003). Extracurricular Activities and Adolescent Development. *Journal of Social Issues*, 59(4), 865-889.
- Janssen, I. & LeBlanc, A. (2010). Systematic Review of the Health Benefits of Physical Activity and Fitness in School-Aged Children and Youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(40), 1-16..
- Kim, Y., Park, Y. S., Allegrante, J., Marks, R., Ok, H., Cho, K. O. & Garber, C. E. (2012). Relationship between Physical Activity and General Mental Health. *Preventive Medicine*, 55(5), 458-463.

- Mahoney, J. L. (2000). School Extracurricular Activity Participation as a Moderator in the Development of Antisocial Patterns. *Child Development*, 71(2), 502-516.
- Roggemans, L., Smits, W., Spruyt, B. & Van Droogenbroeck, F. (2013). Sociaal bekabeld of in vrije val: sociale participatie door kansengroepen in Vlaanderen. (Ad hoc onderzoeksnota januari 2013). Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR. Te downloaden via http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/publicaties/Ad_hoc_opdracht_%20participatie.pdf
- Van de Walle, T. (2011). *Jeugdwerk en sociale uitsluiting. De toegankelijkheidsdiscussie voorbij?* Gent: Academia Press.